14e JAARGANG CURAÇAO DEN 20sten NOVEMBER 1897. No. 725

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire en Aruba per drie maanden fl. 2,— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0,20.
Prijs der Advertentiën van 1 tot 7 regels fl. 0,05 voor elken regel fl. 0,07½.

BUREAU VAN DIT BLAD
PLEIN VAN PIETERMAAL, No. 129

E Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di Abonnement ta fl. 2.— pa tres luna, pagar padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire, Aruba fl 10.— pa anja.
Un number só fl. 0,20.
Un annucio di 1 té 7 regel fl. 0,50, cada regel mas fl. 0,07½.

Curaçao 19 November.

Moderne wetenschap.

De moderne, laat ons maar zeggen ongeloovige wetenschap heeft een eigenaardige methode ; hoe zeer zij ook aan stofvergoding doet, overal haalt zij de wijsbegeerte bij en er is geen aard-, plant- of scheikundige, die niet tevens meent philosoof te wezen. Deze vergezochte philosofie der moderne wetenschap, welke in het algemeen *de* wetenschap genoemd wordt, tracht slechts naar één ding : het een of ander *niet* te weten en aan te toonen, dat niemand het weten kan. Het is geen bescheiden wetenschap, die het groote veld der vroegere ontdekkingen overziende en nagaande wat er nog op te helderen valt, tot zich zelve zegt, dat het vergelijkender wijs nog slechts weinig is wat de mensch weet ; neen, het is een hoogmoedige wetenschap die, niet alles kunnende omvatten gezegd heeft : dat ligt niet aan ons, niet aan ons eindig verstand, maar strikt genomen is het de hooge wet der natuur, dat de menschheid eigenlijk niets weet. Hij is de grootste geleerde, die weer een nieuwen twijfel oppert en kan betoogen, dat men aan de zaak wetenschappelijk altoos had moeten twijfelen. Wie een nieuw wijsgeerig stelsel omverwerpt is een held ; hij behoeft er niet eens een ander systeem tegenover te zetten ; dat kan hij aan de mindere bollen overlaten. Het is een vrijwillig en duurzaam tasten in den blinde, een behagen scheppen in den twijfel en zich glorieeren op het niet weten van dit of dat. Men moet die wetenschap maar vermoedenschap noemen of hoogere raadkunst.

Geen wonder dat te midden van dien wetenschappelijken chaos de zonderlingste theorieën opspoken, zoo b. v. de theorieën der criminneele menschkunde, welke vooral in Italië floreeren. Eigenaardig is het na te gaan, gelijk Francotte doet, hoe die soort geleerden elkander weerspreken. Men weet, dat zij de reeds oud geworden predestinatie van het Calvinisme hebben gemoderniseerd en alle misdadigers beschouwen als menschen, die door de natuur zijn voorbestemd om misdaden te plegen; zij spreken dan ook altoos van geboren misdadigers. Volgens Lombroso is de schedel van zoo iemand altoos kleiner dan die van een braaf mensch ; volgens Heger en Bordier zijn de hersenpannen van geboren misdadigers grooter dan die van nette lui, terwijl er volgens Ranke en Manouvrier, die ook eenige honderden schedels gemeten hebben, er geen onderscheid tusschen te bespeuren is.

Toen het met den schedel in zijn geheel genomen niet lukken wilde, nam men de beide gedeelten van de hersenpan afzonderlijk. Waren beide gedeelten nagenoeg even groot, dan was de bezitter van dien schedel een eerlijk man ; maar was de linker afdeeling grooter dan de rechter of omgekeerd, dan had de hersenpan behoord aan een dief of moordenaar.

Lebon heeft hun echter het verdere meten bespaard : hij heeft de moeite genomen van de doodshoofden van 1200 Parijzenaars nauwkeurig de maat te nemen en hem is gebleken, dat het gebrek aan symmetrie in den schedel, het grooter of kleiner zijn van een der gedeelten der hersenpan het meest gewone verschijnsel is en zoowel voorkomt bij eerlijke menschen als bij bedriegers en schurken. De moderne geleerden hebben aan hunne schedelwijsheid ook eene philosofie vastgeknoopt, die hierop neerkomt, dat opvoeding in het algemeen en verbetering van verwaarloosden een onbegonnen werk is. Een geboren braaf mensch blijft altoos rechtschapen, en een geboren dief steelt toch.

Verblijdend is het dat in hetzelfde Italië een paar gestichten zijn gevestigd, die juist het omgekeerde bewijzen. Graaf Bartolo Longo heeft in de vallei van Pompeji twee inrichtingen voor verwaarloosde kinderen en bijzonderlijk voor kinderen van veroordeelden gebouwd ; de opvoeding van die jongens en meisjes heeft hij aan religieuzen toevertrouwd en naast de gestichten ook een kerk laten zetten. In het gesticht voor de jongens worden allerlei ambachten aangeleerd, vooral wel het letterzetten, boekdrukken, boekbinden en schoenmaken, terwijl er ook zeer veel aan muziek gedaan wordt. Het is een opmerkelijk verschijnsel, dat deze verwilderde wezens, voor het meerendeel zoons van struikroovers en voor andere zware vergrijpen veroordeelden, die aan tucht noch orde gewend waren, thans ten gevolge eener beschaafde opleiding [illegible] kunst aan den dag leggen. Er bevindt zich in dat gesticht de zoon van iemand, die een dubbelen moord heeft bedreven en het kind gelijkt thans zoo weinig op zijnen vader, dat hij uit eigen aandrift ziekenverpleger is geworden en met voorbeeldige liefde en toewijding zijne kranke kameraden verzorgt.

De president van de rechtbank te Cuneo verklaarde onlangs in het openbaar, dat eene godsdienstige opvoeding op de scholen en in de gestichten des te noodzakelijker werd, wijl door het gebrek daaraan het getal jeugdige misdadigers ontzettend was toegenomen. „Ik kan u," zoo ging hij voort, „op concrete voorbeelden wijzen in de gestichten der vallei van Pompeji, waar de zoons van misdadigers, naar men zegt behept met atavistische of overgeërfde verdorvenheid, met het grootste succes worden opgekweekt tot lieden van een voorbeeldig gedrag."

En de president van het Hof te Livorno sprak in een openbare zitting eveneens met den grootsten lof over de stichting van zijn vroegeren studiemakker Bartolo Longo, "een modelinstituut niet alleen voor Italië, maar voor heel de beschaafde wereld, een der kostbaarste sociale werken van weldadigheid en redding."

NIEUWSBERICHTEN.

CURAÇAO.

Gouvernementsbesluiten.

Bij Gouvernements-beschikking, dd. 17 dezer maand, No. 754 is met ingang van den 10. December 1897;

1°. aan den Heer Louis E. Prince op zijn verzoek, eervol ontslag verleend als Districtmeester van het 2e. distict, onder dankbetuiging voor de vele en langdurige diensten door hem in die betrekking aan den lande bewezen.

2°. de Heer J. H. W. GRAVENHORST, oud Gezaghebber van Bonaire, benoemd tot Districtmeester van het 2e district alhier.

FEUILLETON.

Un despedida.

Solo di merdia tabata kima terribel na plaza di Waterloo na Batavia. Tabatin masjar boroto den Club "Concordia. Si club na India ta jen di bisitador, ta prueba koe mester ta pasa algo importante. I en berdad asina tambe tabata awor. Pasobra ta un ratoe koe noticia a plama, koe pronto 9 bataljon lo bai Atjeh pa liberta es lugarnan, koe Toekoe Oemar a traicionа, i pa moenstra Atjianonan koe es leon holandés sin djente, tin basta forza ainda pa vinga su ofensanan.

Naturalmente oficialnan di es bataljon a ricibi es noticia coe legria i mes ora nan a bai club pa papia riba es asunto ai i pa bebé na salud di un bon resultado. Un grupo di jonkman a resolvé di dedica nan na morto, motiboe koe glas jen tabata un exigencia. Pesai anto, hende tabata tendé tantoe boroto den club.

Poco-poco i cabez abao un oficial tabata camna bai na habitacionnan di oficialnan; pa di promer bez, di tem e ta casa, é tabata contra pa bai su cas. Toch é mester bisa su muger, koe aki na tres dia é mester bai Atjeh. E sabi com contentoe su esposa tabata, despues di a pasa tres anja na es tera maldicioná, segun su esposa tabata jama Atjeh, di bolbe bin pasa un tempoe sosegá i dichoso, i é sabi també com lo sinti su esposa koe awor caba lo bini un fin na nan gozo. Ma no tin otro manera di haci, koe di trata na consola su esposa i hacié bira tranquil.

Apena koe su sabla a sona noema na promé tred di trapi, koe su hoben esposa, hariendo, a bin contré pa doené un saludo cordial.

"Awé bo a tarda," é dici coe su esposo, mientra el a bai coe né den gadrei p'atras. "Ai, mira com boenita nos heredero di corona ta droemí den su cuna! Ma ta kiko? Por a pasa bo algo desagradabel? Bo no tabatin ningun cuestion atrobé coe bo kaptein?" es mama hoben tabata puntra su esposo, ora el a observa koe é no tabata keda mira nan jioe muchoe.

"Nada desagradabel a pasa mi, ma mi tin algo peor di conta bo," é dici, tirando un bista triste riba su mujer.

"Mal noticia? Si? Bam sinta conta mi toer cos ; habri bo coerazon pa mi !"

"Ta un dos of tres dia, bo a tendé koe cos no ta bai muchoe bon na Atjeh ;" asina tabata introduccion di su combersacion i como su muger no a comprendé seriedad di es palabranan ai, el a sigi bisa : i aki tres dia di 9 bataljon mester bai ajá."

Un momento el a keda ta mira su esposo asina spantar, koe manera su wowo kier a puntra es oficial koe ta loco el a bira. Despues é dici coe harimentoe :

"Ki un chanza sin stansja ! Bo ta keré koe hende por tené mofa di mi asina fácil? Casi mi mester a rabia coe bo, ma ta bon ta un gracia."

"No, no ta chanza," é dici coe su muger, ta manera mi a bisa bo, aki tres dia es bataljon koe mi ta pertenecé mester bai Atjeh."

"Ma esai no ta hustoe," e muger dici rabiando, ta poco dia koe bo a bini di ajá. Mi no kier pa bo bai ! Pakiko nan no ta manda esnan koe no ta casar ? Bo no ta bai, bo a tendé ! Bisa koe bo ta maloe of toema bo retiro ; no ta importa mi com bo ta haci, ma bai, bo no ta bai !"

El a spera es papiamentoe ai di su muger, pa esai el a larga é papia toer sosegá ; ma ora koe el a mira su muger ta miré coe un cara spantar, pidiendo un respondi, é dici :

"Muger, bo mester comprendé, koe pa toer es cosnan ai ta laat caba, aunké mes mi tabata kier. Trankiliza bo, i trata di no dificulta mi. Mi també a spera di pasa un dos anja sosegá coe bo, ma no ta posibel mas. Bo mester comprendé si mi bisa mi ta maloe, nan lo keré koe mi ta un cobarde, i bo tampoco lo kier pa nan keré koe bo esposo ta un cobarde."

"Bo a moenstra hopi bez caba, koe bo no ta cobarde ; larga nan papia noema kiko koe nan kier. Larga awor un otro haci es koe bo a haci den es tres anja na Atjeh. Kiko, "é dici un poco rabiar, ora el a mira su esposo ta sagudí cabez i bisa "no," "sin embargo bo kier bai?"

"Natural," es oficial a respondé.

"Anto mi ta maldiciona es momentoe koe mi a casa coe un oficial ; i bo no ta mira ni pa mi, ni pa bo jioe. Bo mester tin berguenza, bo...." su joramentoe a strobéle di sigi papia.

Coe ternura es oficial a toema cabez di su esposa den su braza i é tabata acaricié, te koe el a trankilisé un poco. Es ora ai el a lamanta su cara toer banjar di lágrima, i dici :

"Mi tabata muchoe débil. Lo mi trankilisa mi."

Tabata tres dia despues. Tabata tempran ainda den habitacion di oficialnan. Den e cas també koe nos tabata, algun momentoe, nan tabata carga diferente cos saka pa for, manera si donjo di es cas ai ta bai haci un biaha largoe, toer es corotonan tabata marcar :

"Por Vapor.....
Teniente VAN DER ELST,
9 Bataljon.
Equipage."

I tabata berdad, pasobra donjo di es cas ai ta bai haci un biaha leuw. Sin papia un palabra i tristoe nan a trata na comé, pa mata tempoe koe ta sobra nan ainda.

Percura, comé hopi, pasobra esai ta masjar bon contra mariamentoe," es muger dici, haciendo esfuerzo pa no moenstra koe é ta asina desesperado manera é tabata. El a comprendé es esfuerzo di su muger i carinjosamente el a recompensé pa su esfuerzo. Asina nan cara a contra coe otro i ora el a ripara coe su esposo su wowonan ta jener di lágrima é no por a wanta mas i es lágrima koe el a sofoca tres dia largoe a coeminza coré manera un rioe.

[*El ta sigi*].

Kerkelijke berichten.

Zooals wij reeds in een vorig nummer hebben vermeld, zullen hedenmiddag de Eerwaarde Zusters van Santa Rosa per *Gouverneur van den Brandhof* naar de Bovenwindsche eilanden vertrekken. Niet dan noode zien de weezen van Santa Rosa's weeshuis de verzorgsters hunner jeugd heengaan. Vijf jaren lang hebben zij ondervonden, met wat liefde en opoffering de Eerwaarde Zusters zich aan hunne opvoeding hebben toegewijd en hoe zij getracht hebben de plaats in te nemen van de moeder, wier teederheid en zorgen de meesten der weezen niet hebben gekend. Geen wonder, dat ook de Zusters gehecht waren aan de kinderen, die haar waren toevertrouwd en slechts de gedachte, dat voor de verdere opvoeding een krachtiger hand dan de hare noodig is, heeft haar kunnen bewegen de plaats te verlaten, die zij met zooveel eer innamen. De beste wenschen der weezen en van allen, die haar werk op prijs stellen, vergezellen dan de Eerwaarde Zusters in haar nieuwen werkkring en van ganscher harte hopen wij, dat de Bovenwindsche eilanden rijkelijk mogen deelen in de zegeningen van haar arbeid.

* *

[illegible] kerk van Westpunt. [illegible] Westpunt [illegible] is het gebouw [illegible] kerk. [illegible] Sint Petrus [illegible] en zal aan al [illegible] stellen mag [illegible] werk [illegible] op Curaçao [illegible] een gebouw op te trekken. Afgezien nog van de groote onkosten, waarmede het gepaard gaat, brengt het vervoer der materialen vele zorgen mede en vordert wegens den langen en moeilijken weg veel tijd. Gelukkig dat de bewoners van Westpunt, voor zooverre het in hun macht staat, gaarne de behulpzame hand bieden en de eigenaar van de plantage Savonette zijn voorkomende gelegenheden alles ter beschikking stelt, wat dat vervoer kan bevorderen. Zoo is het mogelijk geweest, dat de kerk van Westpunt zoo spoedig is opgebouwd. De tijd zal dan ook niet ver zijn, dat Westpunt de plechtige consecratie van zijn kerk zal aanschouwen en de kroon zal gezet worden op het werk van den ondernemenden Pastoor van Westpunt, den Zeer Eerw. Heer A. De Bruijn, onder wiens zorgzame leiding deze bouw voltrokken wordt.

* *

In de Sint Annakerk van Otrabanda is dezer dagen een nieuw wijwatersvat geplaatst. Het is een geschenk van Mevrouw R. Reith, die onlangs van een reis naar Europa terugkeerde. Dit wijwatervat met voetstuk, alles geheel van wit marmer, is uitgevoerd in Romaanschen stijl en is een waar sieraad voor de Sint-Annakerk. Zonder twijfel zal dan ook de parochie van de H. Anna Mevrouw R. Reith dankbaar zijn voor het schoone stuk, waarmede de parochiale kerk verrijkt werd.

Havennieuws.

Zondagmorgen liep de *Prins Willem II* van den *K. W. I. M.* onze haven binnen. Aan boord bevond zich een detachement suppletie-troepen, groot 15 man, onder bevel van den sergeant-majoor C. B. I. Wijtenburg. Het detachement werd afgehaald door de kapel van het garnizoen en naar het Waterfort geleid, waar de nieuw aangekomen soldaten werden geinspecteerd.

* *

Dinsdagmiddag vertrok H. Ms. korvet *Alkmaar* uit onze haven tot het houden van oefeningen op zee

* *

Daar de Italiaansche boot *Sud America* van de maatschappij *La Veloce* in plaats van den 1sten November eerst den 3den dezer maand uit Genua vertrokken is, zal dit stoomschip hier niet Zondag maar Dinsdag aankomen.

Posterij.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven:

Elenita Martina, Mina Basil, Henriette Wil, Dilia A. Pinedo, Emilio Baez, Miguel Alfonso 2, Rosalina Raven, Julio Salas, Alberto Estrada, Ester de Ballenbour.

* *

In het belang van den handel hebben de Heeren Rivas, Fensohn & Co. Agenten van de *Red D Line* alhier, een verdienstelijk werk verricht. Men betreurde het zoo dikwijls, dat op de aankomst- en vertrekdagen van de stoomschepen der *Red D Line* de voor New-York bestemde mail niet later dan 's namiddags twee uur kon gesloten worden. Daardoor moest men dikwijls met de beantwoording van brieven, die kort na tweeën waren aangekomen, wachten tot een volgende gelegenheid, die gewoonlijk eerst tien dagen later valt, terwijl de stoomschepen van de *Red D Line* met bestemming naar New-York nooit vroeger dan vijf uur 's namiddags uit onze haven vertrekken. Om nu aan de gegronde klachten onzer kooplieden tegemoet te komen, hebben de Heeren Rivas, Fensohn & Co. aan het Bestuur onzer kolonie en aan dat der Vereenigde Staten van Amerika aangevraagd een [illegible] plaatsen, waarin [illegible] sluitingsuur der mail brieven voor New-York zou kunnen werpen. Op dat verzoek is gunstig beschikt en reeds zijn [illegible] op de booten der *Red D Line* geplaatst.

Kamer van Koophandel.

Wegens het aftreden van de Heeren F. W. Neuman, W. F. Boye en T. F. W. Krafft, aftredende leden, zal aanstaanden Woensdag de verkiezing plaats hebben van drie leden voor de Kamer van Koophandel en Nijverheid. Het stembureau zal gevestigd zijn in de raadzaal van het Raadhuis en de stembriefjes kunnen worden ingeleverd van des morgens negen ure tot den middag.

La Casa Blanca.

La Casa Blanca is de naam van een winkel, dien de Heer J. Camilo Palm dezer dagen aan den Waterkant van Willemstad heeft geopend. Een bezoek aan dien winkel om te weten wat men daar tegen billijke prijzen zooal krijgen kan, is de moeite meer dan waard. Men vindt er van alles, wat in het huishouden te pas kan komen, doch ook galanterie- en luxe-artikelen, en mocht het zijn, dat de eischen van den kooper zich nog verder uitstrekken, de Heer Palm zal zorgdragen, dat die eischen zoo spoedig mogelijk kunnen bevredigd worden. In zijn artikelen zorgt de Heer Palm voor in- en uitvoer en is hij commissionair. Iedereen kent de bescheidenheid van den eigenaar van *La Casa Blanca* en men weet hoe expediet hij is in het uitvoeren der orders, welke hem worden opgedragen, wij kunnen dan ook vertrouwen, dat zeer velen de toezending van de aardig uitgevoerde adreskaarten zullen beschouwen als een uitnoodiging en den nieuwen winkel van den Heer J. Camilo Palm met een bezoek zullen vereeren.

Colegio Baralt.

Volgens een door ons ontvangen program zouden de leerlingen van het Colegio Baralt de bewijzen van de vorderingen, welke zij gedurende het afgeloopen schooljaar hadden gemaakt hebben, moeten afleggen van den 21sten tot en met den 25sten November.

Hotel Colina.

Wegens het weinige verkeer, dat tegenwoordig op ons eiland is, werd hier wederom een logement gesloten. Het hotel Colina, dat sinds een paar jaren was opgericht, heeft dezer dagen opgehouden te bestaan.

Een pommade-dief.

Wat men toch al stelen kan! Zeker bekoord door de heerlijke geuren, die zijn overigens niet zeer prikkelbaren neus geweldig prikkelden, stapte laatstleden Donderdagmiddag een man uit het volk den bekenden winkel *Palais Royal* in de Heerenstraat binnen. Vandaar meende hij, moest die onweerstaanbare odeur zich verspreiden en waarlijk spoedig had hij het gevonden: een kistje bevatte al dat heerlijks in den vorm van pommade. Een onbewaakt oogenblik werd afgewacht en toen op een drafje den winkel uit, het zoo vurig begeerde kistje met zich meevoerend om het, zoo de diefstal niet bemerkt werdt, straks thuis open te maken en zich misschien dan van boven tot onder in te wrijven met heerlijk riekende pommade. Of de dief op heeter daad betrapt werd, of dat de pommade op zijn hersens hem booze parten speelde, weten wij niet; wel, dat de eigenaar van *Palais Royal* even de politie waarschuwde en deze den pommademan inrekende, in wien zij een ouden bekende vond, die voor eenigen tijd met een kwart dubbeen zijn vaardigheid in het slikken bewees en nu met lang geleden aan een [illegible] deelnam, [illegible] terechtstaan.

Bonaire.

De laatste [illegible] van Bonaire ontvangen [illegible] dat het daar ter [illegible] heerschende droogte [illegible] staat met de [illegible] men geplant had, is niet [illegible] of zoo het zich [illegible] toont, sterft het [illegible] verandering komt [illegible] zijn en het [illegible] droevendst wezen.

NEDERLAND.

Een Christelijke daad.

Aan het vorstelijk diner, door de Staten van Gelderland te Arnhem het Koninginnenpaar aangeboden, liet H. M. de Koningin-Regentes officieel voor den aanvang van den maaltijd verzoeken, gelegenheid voor iedereen te geven om te bidden.

Dat de Koningin-Regentes bidt voor het eten en het aan Hare dochter geleerd heeft, was bekend; dat Zij den moed Harer overtuiging bezit om zulks ook te doen bij officieele plechtige gelegenheden, al zijn misschien ook personen aangezeten, die het ongeloof aanhangen en gewoon zijn nooit te bidden, is eener vermelding waardig; doch de daad, die men moet roemen is dat zij voor iedereen aan tafel gelegenheid verzocht om eerst zijn hart tot God te richten. Hierin ligt niet alleen het besef, dat zij is de Koningin eener christelijke, geloovige natie, maar ook de vrijmoedige uitspraak van dat besef, eene openbare verhevene belijdenis, die het Nederlandsche volk goed zal doen.

Een lijkrede.

Wij hebben gemeend onzen lezers de indrukwekkende lijkrede niet te mogen onthouden, welke Dr. H. J. A. M. Schaepman hield bij het graf van Mr. H. A. Des Amorie van der Hoeven. Daarin wordt ons met duidelijke trekken het beeld geteekend van den genialen man, die na lange studie uit volle overtuiging zijn groot verstand gevangen gaf onder het leergezag der H. Roomsche Kerk.

Indien ik op deze plaats spreken mocht naar de uitspraak van het innigst harteleven, dan zou ik spreken van den echtgenoot en vader door trouw en liefde onvergetelijk. Ik zou durven gewagen van den vriend, met geen te vergelijken, die mijn meester was en kameraad, dien ik eenmaal toeriep: „Zoo zijt gij mij in 't gisteren en in 't heden, mijn trouwe vriend, mijn echte gave Gods, en dien ik nu dit woord toeroep als een „Indien ik u vergete", ten borg van onuitwischbare herinnering.

Maar deze dingen des harten bewaart men in het hart en voor het hart alleen. Wat ik beproeven mag, dat is een laatste hulde te brengen aan den man, die in dit graf werd neergelaten — en wat beter hulde breng ik hem, dan door een omtrek te beproeven van zijn beeld.

Deze Herman Agathe Des Amorie van der Hoeven behoorde tot hen, die bij hun geboorte de schoone, maar zware erfenis ontvangen van een beroemden naam. Geboren worden in het licht der eere, verplicht tot wandelen en handelen in der eere licht. Op de breede heirbaan van het leven behoort een, die aldus geboren werd, steeds te gaan, in de eerste rij, in het voorste gelid. Hier is geen ijdelheid, hier is geen hoovaardij, de eerzucht, om tot den besten van zijn tijd te behooren, is voor de zoodanigen een eisch van onderwerping aan Gods hooge voorzienigheid.

In schoonen eenvoud heeft Des Amorie van der Hoeven dezen eisch vervuld. Hij heeft zijn vader en zijn voorzaten geëerd en gehuldigd, niet alleen door het woord, maar ook door de daad. Hij sprak van zijn vader en van [illegible] met blijde bewondering. [illegible] naam en faam [illegible] de grootsche faam [illegible] deren naam ge[illegible] van hen als [illegible] en hij zelve is [illegible] de laatste [illegible] der grootsten

[illegible] grootheid ligt in [illegible] talent en streven [illegible] tegenover elkander [illegible] kheid [illegible] waardig [illegible]

[illegible] Wat er [illegible] ontwikkeld en [illegible] De [illegible] maar zijn geest [illegible] gerepte kracht [illegible] te bekoor[illegible] aan het [illegible] staag [illegible] talent [illegible] voor de [illegible] het machtige [illegible] genie? Daar [illegible] man, die op zoo [illegible] heeft bewogen en [illegible] tred. Bij [illegible] dat niet alleen vleugelen leent aan de eigen ziel, maar andere zielen meevoert in zijn vlucht. Bij hem was de verbeelding, die niet alleen sieraden schept en verlichtselen, [illegible] van het [illegible] bevroedt en [illegible] Bij hem was de heldenmoed, die [illegible] jeugd [illegible] die hem [illegible] heldenwijze de christen [illegible] een waardige [illegible] den kleinen [illegible] bezittingen [illegible] deed optreden voor de rechten van het kind, voor het goed recht der vrije school. Bij hem was meer nog dan heldenmoed, bij hem was [illegible] werk iemand in [illegible] rekening met zich [illegible] wanneer het gold bijdrage een offer te brengen dat door de liefde gevraagd, of door de waarheid geboden werd. Bij hem was eindelijk dat verheven kinderlijke, dat de harten wint en de zielen verovert, dat maar een gesloten woord als de hoogste en heiligste wijsheid gelden moet.

Al deze gaven openbaarden zich bij hem in een groote en wonderbare gave, zijn welsprekendheid.

Wat zal ik hier zeggen van zijn welsprekendheid? Dat zij hoorbaar en voelbaar was in alles, wat hij sprak, in dartele scherts soms, in geweldigen ernst, in hooge verrukking? Dat zij de harten roerde en sloeg en uit de harten de beste dingen deed voortkomen als Mozes' staf, die uit de steenrots de levende wateren stroomen deed? Dat zij machtig was en levendig en lenig als het leven zelf? Ziet, ik vat dit alles te zamen. Men zegt, dat het woord vergaat, vervliegt, vergaat als de ijlste tocht in de ijlste lucht, voorwaar het woord van zulk een man verkondigt ons volheerlijk, dat het woord de souvereine gave is van den God, die is het woord.

Er rest mij nog iets te zeggen. Mannen als Des Amorie van der Hoeven behooren tot 't leven en leven het leven in zijn geheel. Het leven in zijn uiterlijke verschijning, het leven in zijn hoogten en laagten. Zij genieten en zij lijden, zij juichen en zij lijden,

Soms heeft het den schijn, als gingen zij op in den gouden dampkring der levensvreugde, maar de gedachtenis blijft en sterft niet en heeft hij het ons niet verkondigd: „Denken is smart en niet minder zwaar drukt het kruis op de schouders van den zoeker der waarheid dan op die van den zoeker des dagelijkschen broods."

Voor zulke mannen, voor zulke denkers komt eens het groote, het geweldige oogenblik; voor hun geest, voor hun ziel wordt het waarheid, het alles beheerschende woord:

„Tout passe, tout casse, tout lasse, Dieu seul reste".

Ook voor DES AMORIE VAN DER HOEVEN is dat woord geworden tot de werkelijkheid van het leven. Toen het woord gekomen is, heeft hij niet geaarzeld. Wat voorbij was, heeft hij verlaten, wat gebroken was, heeft hij verbrijzeld, wat hem vermoeid had, wat hem belastte en beladde, heeft hij afgeworpen, en hij heeft zich gewend tot God.

Hij heeft zijn God gezien en zich gegeven aan de Moederkerk, aan de Kerk van Christus, door welke alle denker en het kind verkrijgen de zekere wetenschap der dingen, die noodig zijn ter zaligheid".

Dieu seul reste! Laat ons met dit woord van zijn teraardestelling heengaan van zijn graf. Heengaan met een laatsten, weemoedigen groet, heengaan met een schoone, blijvende herinnering. Heengaan met de gedachte, dat over dit veelbewogen leven de waarheid haar harmonischen glans heeft gespreid, de waarheid, voor welke hij zijn offer heeft gebracht, de waarheid, die hem heeft leeren zeggen: „Uw barmhartigheid, o Heer, gaat boven alle leven!"

Laat ons heengaan, heengaan met de broederlijke bede, dat de God van alle leven aan dezen zoeker der waarheid moge geven de volle aanschouwing der waarheid in zijn heerlijke, zalige, eeuwige rust.

BUITENLAND.

Rome. — De H. Vader heeft de leiding van het Grieksche Seminarie te Rome aan de Benedictijner orde toevertrouwd. Dom Hildebraad de Hemptinne, de primaat-abt, heeft dadelijk uit de abdij Maria Einsiedeln verscheidene zijner geleerde monniken doen overkomen, die bekend staan door hunne geschriften en wetenschappelijke verhandelingen over de Oostersche kerken en de toestanden in het Oosten. De inrichting van het Grieksche Seminarie, waarop de Paus groote verwachtingen stelt voor de hereeniging der Oostersche kerken met de Roomsche, bood vooral veel moeilijkheid wegens het mistrouwen, dat de Grieken van oudsher tegen de Latijnen voeden. Geen andere orde was zoo geschikt, om dat wantrouwen weg te nemen als juist die der Benedictijnen, onder wier leiding, naar te hopen is, het seminarie een nieuwen bloei zal ingaan en een ware band worden tusschen Oosten en Avondland.

De *Osservatore Romano* bevat een lezenswaardig artikel over het oproer, dat onlangs tengevolge van den zwaren belastingdruk te Rome plaats heeft gehad. Tijdens de regeering der Pausen, herinnert het blad, was er geen drukkende belasting; integendeel, de lasten waren zeer licht en de lusten tienmaal grooter dan thans. Onder het ééne Italië echter...? Den 20 September deed het ééne Italië vreugdebetoogingen houden. Den 11 October hield het volk betoogingen van smart en leed. Een maand tevoren werden de winkels gesloten om het personeel eenen uitgaansdag te bezorgen, teneinde Rome's "bevrijding" te vieren. Thans werden zij gesloten, om de bevrijding van den ondraaglijken belastingdruk te eischen. Terzelfdertijd moesten de wapens, die voorheen dienden om bres te schieten in de Porta Pia, gericht worden tegen het volk, dat eene bres dreigde te maken in het paleis Braschi, den zetel der regeering. De feiten volgen elkaar onafgebroken op, en de gebeurtenissen verdringen elkander. Ook thans is bloed vergoten, en men troost zich met de gedachte, dat de overmacht bleef aan de zijde der wet. Maar toen de Paus regeerde, had de wet niet noodig zich te handhaven te midden van dooden en gewonden.

Jacob Primmer, de predikant, die een hatelijk boek over het kerkelijk Rome heeft geschreven en een daarvan aan koningin Victoria aangeboden exemplaar geweigerd terugkreeg, had ook een exemplaar aan den koning van Italië gezonden. Deze, niet wetende welk onthaal Primmers geschrijf aan het hof van St. James had bekomen, deed hem door den Italiaanschen gezant te Londen berichten, dat het "met groot genoegen" door koning Humbert was ontvangen. Men verzekert te Londen, dat Humbert danig verlegen is met het figuur, dat hij tegenover de Protestantsche vorstin maakt.

Frankrijk. — De abbé Charbonnel, de ijveraar voor het congres der godsdiensten, dat hij ter gelegenheid der Parijsche wereldtentoonstelling wil gehouden hebben, heeft aan zijn geestelijke overheid de gehoorzaamheid opgezegd en met veel vertoon de Katholieke Kerk den rug toegekeerd. Onder gewoonte stelt de liberale pers wederom met dezen nieuwen overlooper en brengt met zichtbare ingenomenheid al zijn uitingen onder de oogen der lezers. De heer Charbonnel droomde van een valsche vrijheid en verdraagzaamheid, die onbestaanbaar is met de onveranderlijke eenheid van de christelijke waarheid. In plaats van het Evangelie des Zaligmakers, door de Kerk in strenge zuiverheid bewaard, wilde hij een nieuw evangelie van zijn eigen maaksel, dat beter zou strooken met de moderne denkbeelden, een soort uittreksel en mengsel van de meest uiteenloopende dwaalleeringen, die hij op het congres der godsdiensten wilde vereenigen. Op dat congres der godsdiensten, waar de goddelijk geopenbaarde waarheid op dezelfde lijn zou staan met alle dwalingen der wereld, waar het woord van Christus daar niet meer gezag zou hebben dan dat van Mohammed, van Boeddha of Confucius, had hij al zijn hoop gevestigd, en hij trok overal rond om daarvoor propaganda te maken. Maar al mocht hij hier en daar een welwillend gehoor vinden bij enkele liefhebbers van nieuwigheden, die gaarne met zekere verlichte vrijzinnigheid geuren, bij de geestelijke overheid stuitte hij overal op besliste tegenstand. Derhalve, omdat hij niet, tegen het gevoelen der hooge katholieke overheid in, zijn congresplannen kon doordrijven, besloot hij eenvoudig de Kerk den rug toe te keeren. Is het niet duidelijk, dat ook hier de hoogmoed, die al zoovele eerzuchtige hervormers ten val bracht, in het spel was? Toch had het voorbeeld van den vergeten en geminachten Loyson hem kunnen leeren, wat het lot is van afvalligen, wanneer het verhaal van hun afval bij de vijanden der Kerk heeft uitgediend.

Duitschland. — De *Nordd. Alg. Zeitung* vermeldde, dat de heer von Bulow door keizer Wilhelm definitief tot staatssecretaris is benoemd. Voor zijn vertrek uit Rome heeft hij eene audientie bij Z. H. Leo XIII aangevraagd, waarvoor geen reden tot weigering bestond, nu de heer von Bulow niet meer de vertegenwoordiger van keizer Wilhelm bij koning Humbert is, maar de staatssecretaris der Buitenlandsche Zaken van het Duitsche keizerrijk. Naar men er bijvoegt, heeft hij in deze hoedanigheid den Paus de verzekering gegeven, dat het Pruisische gezantschap bij den H. Stoel niet zal worden opgeheven, iets, waarop de Evangelischen in den jongsten tijd erg hebben aangedrongen.

Het Rijksgerechtshof heeft de revisie verworpen van het vonnis van het gerechtshof te Breslau, dat Wilhelm Liebknecht den 14 November 1895 veroordeelde tot vier maanden gevangenisstraf. De woorden die tot de vervolging van Liebknecht aanleiding gaven, werden gesproken bij de opening van het sociaal-democratische congres te Breslau op 6 October. Na de ontwikkeling van de sociaal-democratie geschilderd te hebben, zeide Liebknecht bij die gelegenheid:

Nu vangt weder een nieuwe beweging aan. Onder de bescherming der hoogste macht in den staat beleedigt men de sociaal-democratie: met medewerking der overheid wordt aan de partij de handschoen toegeworpen, als een uitdaging tot den strijd op leven en dood. Welnu, wat de beleedigingen, onze partij aangedaan, betreft, wij staan te hoog, dan dat straatvuil ons zou kunnen treffen.

Men zag hierin een zinspeling op de woorden, door den Keizer een maand te voren gesproken. Deze had zich toen o. a. de uitdrukking laten ontvallen: „Eine Rotte von Menschen"; en wie die „Rotte von Menschen" waren, begreep ieder en allerbest zij, die er mede bedoeld werden: de sociaal-democraten. Liebknecht ontkende echter voor het gerechtshof, met de woorden „hoogste macht in den staat", den Keizer bedoeld te hebben: die hoogste macht, zeide hij, vormt een veel ruimer begrip dan de Keizerlijke waardigheid alleen. Hij had geen majesteitsschennis bedoeld, en was zich ook niet bewust, die gepleegd te hebben. In zijn lange openbare loopbaan was hij door vele vonnissen getroffen, en dikwijls had hij zich openlijk bezig gehouden met den persoon des Keizers, maar nooit was hij wegens majesteitsschennis vervolgd. Het hof mocht toch wel aannemen, dat hij in staat was zijn woorden te kiezen. Zijn rede had een vermaning ingehouden om den wettelijken weg niet te verlaten, en daarenboven een aansporing aan zijn partij, om zich niet te laten tarten. Wij moesten toen ook wel een weinig zelfgevoel bezitten als een zwervende hond, indien wij ons niet verzetten tegen de aanvallen onzer tegenstanders, en de smadelijke beleedigingen niet van ons afwierpen, die van alle zijden op ons geworpen worden.

Aldus Liebknecht's verdediging. Het gerechtshof ging werkelijk niet mede met het O. M., dat negen maanden geëischt had en daarenboven vervallenverklaring van zijn mandaat als lid van den Rijksdag. Maar het nam toch aan, dat Liebknecht zich bewust was geweest van het dubbelzinnige in zijn woorden; hij had moeten begrijpen, dat zijn toehoorders den indruk konden verkrijgen, dat zijn woorden zijdelings op den Keizer gemunt waren. Juist wegens de overwegingen van het hof werd destijds in verreweg de meeste bladen in Duitschland en daarbuiten het strenge vonnis, het minimum is twee maanden, tegen den toen bijna 70-jarigen grijsaard geveld, scherp afgekeurd.

Griekenland. — In Griekenland schijnt men zich nogal in den financieelen toestand en in het Europeesche curatorschap te zullen schikken. Turkije echter is nog maar niet tevreden over Creta, het eiland, waar de oorlog om is aangevangen. De vraag, welke de regeeringstoestand en welke de toestand der christenen zal zijn, schijnt nog niet genoeg naar de zin des Sultans te worden beantwoord. Deze heeft dan ook eene nota ingediend aan de Mogendheden. Hij wil een christelijk gouverneur aan Creta toestaan; mits een Turksch officier, en eischt de ontwapening zooveel van de christelijke als van de Mahomedaansche eilandbewoners.

Het is voor de Turksche regeering natuurlijk gewenscht, dat de nieuwe regeling op Creta wordt voltrokken zonder verdere nadeelen voor de mohammedaansche bevolking van het eiland. Stellen wij ons voor dat de autonomie van het eiland is ingevoerd, zooals zij de europeesche diplomatie en den Grieken voor oogen staat, dat er eene inheemsche militie is gevormd en de Turksche garnizoenen zijn weggevoerd, dan ontstaat de (niet erg bescheidene) vraag: wie zal de Mohammedanen beschermen?

Volgens een bericht uit St. Petersburg hebben de europeesche Mogendheden besloten, den Luxemburgschen kolonel Schaeffer tot gouverneur-generaal van Creta te benoemen.